

LEVENDE Talen ⚡ LANDELIJKE STUDIEDAG 2019

Utrecht | vrijdag 1 november

TAAL KABAAL

nieuwe inzichten, nieuwe kerndoelen, nieuwe didactiek

56 WORKSHOPS

Elke deelnemer kan aan twee workshops deelnemen. Er zijn in totaal 56 workshops: workshopronde A duurt van 11.15 – 12.45 uur, workshopronde B van 13.45 – 15.15 uur.

De Werkconferentie Lerarenopleiders met 3 workshops maakt onderdeel uit van de LSD 2019 en start om 9 uur in zaal 312.

Inschrijven voor de workshops gebeurt tegelijk met het aanmelden voor de Landelijke Studiedag. Het volledige programma van de Landelijke Studiedag 2019 en de mogelijkheid om u digitaal in te schrijven, vindt u op de website van Levende Talen <www.landelijkestudiedag.nl>.

WORKSHOP A0

Over-asked or under-used? Hoe docenten Engels in het tweetalig onderwijs lesgeven en samenwerken*

Liz Dale (hoofddocent en vakdidactica Engels, Hogeschool van Amsterdam)

In scholen voor tweetalig onderwijs leren leerlingen Engels in vaklessen die parallel worden gegeven aan taallessen Engels. Vakdocenten zijn in de regel non-native speakers en/of hebben geen achtergrond als docent Engels naast hun vakspecialisme. In dit context zijn er voor docenten Engels kansen en uitdagingen, zowel wat betreft de didactiek als de samenwerking met de collega's van andere vakken. Zijn docenten Engels overvraagd of onderbenut? Hoe zouden de lerarenopleidingen studenten Engels het beste kunnen voorbereiden op het lesgeven op tto-scholen? In deze workshop zal ik een aantal resultaten uit mijn promotie-onderzoek presenteren en we zullen samen deze vragen beantwoorden.

Mvt – Lerarenopleiders | alle sectoren (begint om 9.30 uur) *Werkconferentie Lerarenopleiders

WORKSHOP A1

Meertaligheid in talenonderwijs: een grote opdracht voor schoolpraktijk én lerarenopleiding*

Catherine van Beuningen & Daniela Polisenska (Hogeschool van Amsterdam)

De onderwijspraktijk is toenemend meertalig en het valoriseren van meertalige repertoires kent voordelen. Toch worden andere thuistalen veelal buiten de schoolmuren gehouden, bouwen (vreemde)taaldocenten nauwelijks doelgericht voort op al aanwezige taalkennis en krijgt attitudevorming ten opzichte van meertaligheid weinig aandacht. Dat hier een aandachtspunt ligt, blijkt ook uit het feit dat 'meertaligheid' binnen Curriculum.nu is aangemerkt als 'grote opdracht' voor het talenonderwijs. Vanwege hun schakelfunctie in de benodigde praktijkontwikkeling, ontwerpen de tweedegraads talenopleidingen (HvA) een curriculumlijn gericht op het leren waarderen en benutten van meertaligheid. In deze workshop discussiëren we over het ontwikkelproces, de ontworpen materialen en de gewenste plek van meertaligheid in mvt-opleidingscurricula.

Mvt – Lerarenopleiders | alle sectoren (begint om 11.15 uur) *Werkconferentie Lerarenopleiders

WORKSHOP A2

Werken met leerdoelenkaarten

Liesbeth Pennewaard & Karin Foidl (SLO i.s.m. Spring High Amsterdam)

Karin Foidl, docent Duits en Engels op een 10–14–school, laat met haar leerlingen leerdoelenkaarten zien die ze samen met haar leerlingen en SLO heeft ontwikkeld. Hiermee versterken leerlingen eigenaarschap van hun leerproces. Zo kunnen ze zien wat ze al beheersen, waar ze naar toe gaan en wat ze nog moeten doen om daar te komen.

Alle talen – po | vmbo | havo | vavo

WORKSHOP A3

Celebrating Communication

Carly Klein (Building Language & Culture)

How to use Bloom's taxonomy in class? How to get students to communicate? Quote by Kathy Walker, leading expert in personalized learning: "to know how to scaffold is to know how to teach." During this workshop you will gain an insight in how to use the taxonomy in communication. To really master a language students have to be encouraged to use high order thoughts. Teachers need to do this by building up from lower level cognitive skills.

Alle talen – po | vmbo | havo | vwo | gymnasium | mbo

WORKSHOP A4

Doeltreffende Didactiek op het mbo; klein verschil, groot effect

Rene van Kralingen (Hogeschool Rotterdam) & Walter Geerts (NHL Stenden Hogeschool)

Beter lesgeven begint bij jezelf. Als leraar kun je het verschil maken in de leerprestaties van je leerlingen, maar hoe doe je dat op het mbo? Algemeen onderwijskundige literatuur zoals *Doeltreffende didactiek* vraagt om een vertaling naar het mbo. Op basis van de bijdrage in *Profiel van Aalsma & Boonstra* (2019) nemen we de beroepspraktijk als uitgangspunt voor de taalontwikkeling in de taalvakken. ‘Didactisch afkijken’ en ‘denken-delen-uitwisselen’ helpen ons tijdens de workshop om concrete verbeterpunten te exploreren die gericht zijn op de inzet van vaktaal uit een hybride leeromgeving.

Alle talen – mbo

WORKSHOP A5

Vernieuwende lessen schrijfstijl voor klas 3 en 4 havo/vwo)

Jeroen Steenbakkers (Ludgercollege in Doetinchem en Dudoc-Alfa RUG)

In 2017 heeft het docentontwikkelteam ‘stijlperspectieven’ een lessenserie ontwikkeld voor schrijfstijl. De leerlingen leren tien stijlstrategieën kennen: concreet schrijven, coherent schrijven etc. De leerlingen analyseren teksten van professionele schrijvers, van medeleerlingen en van zichzelf. Daarnaast schrijven ze korte teksten, waarbij ze oefenen met de strategieën. Deze workshop gaat over de mogelijkheden en moeilijkheden van vernieuwend schrijfstijlonderwijs. Deelnemers krijgen de volledige lessenserie met antwoorden en handleiding.

Alle talen – havo | vwo | gymnasium | vavo | wo | hbo

WORKSHOP A6

Van herrie naar effectief taalonderwijs

Rosana Navarro (Taallesamsterdam en KSH)

Heb je een drukke klas? Nou, ik ook! Ook al is je klassenmanagement goed, wanneer leerlingen niet begrijpen wat ze aan het doen zijn in de mvt-taalles haken ze alsnog af. Ik laat jullie in deze workshop zien hoe ik de leerlingen toch binnenboord heb gekregen en de taallessen van herrie naar effectief heb kunnen laten switchen.

Alle talen – vmbo | onderbouw havo/vwo

WORKSHOP A7

Motiveren en differentiëren met keuzeborden en keuzemenu’s

Carel van der Burg (CPS)

Motivatie en differentiatie zijn thema’s die scholen en docenten nog dagelijks bezighouden. In de workshop wordt een aanpak gepresenteerd, waarbij leerlingen gemotiveerder gaan werken. Verder wordt een aanpak van differentiatie voorgesteld waarin leerlingen op verschillende manieren gedifferentieerd kunnen werken. Dit is in de vorm van keuzeborden en keuzemenu’s. In de workshop worden de deelnemers uitgedaagd hun eigen lesgeven eens kritisch te beschouwen.

Alle talen – vmbo | havo | vwo | gymnasium | vavo

WORKSHOP A8

Lessen in orde

Peter Teitler (PNA-Counseling)

De methode ‘Lessen in orde’ stelt je in staat om lekker te werken in de klas. De methode is uitgewerkt op vijf niveaus: dat van de individuele leerlingen (met problemen en stoornissen), dat van de groep, van de individuele docent, van het team en van de ouders. Het is een methode gebaseerd op ervaringen getoetst aan wetenschappelijk onderzoek. Van het boek *Lessen in orde* zijn 60.000 exemplaren verkocht. P.S. het wordt ook nog eens een leuke workshop.

Alle talen – alle sectoren

WORKSHOP A9

Haal de buitenwereld in de klas, ga op digitale expeditie!

Joyce van Ruiten (Internationale School van Amsterdam)

Met Virtual Reality wordt het mogelijk om met leerlingen virtuele reizen te maken langs plekken van historische, culturele en persoonlijke betekenis. In deze workshop leren deelnemers hoe zij zelf eenvoudig digitale rondleidingen kunnen (laten) maken en hoe zij deze kunnen inpassen in hun lesprogramma. Hierbij zijn communicatie in de doeltaal, aandacht voor cultuur en zeker ook plezier de belangrijkste doelstellingen. Het is handig als deelnemers een laptop bij zich hebben en al een Google-account hebben.

Alle talen – alle sectoren

WORKSHOP A10

Tekenen in de taal

Nicole de Boer (Dynamic Language Learning)

Taaldocenten tekenen zelden in de les, omdat ze dat niet zouden kunnen. Als je tekenen ziet als communicatiemiddel en niet als hogere kunstvorm, is het juist een heel krachtig middel om teksten begrijpelijker te maken en woorden te onthouden. Met wat oefening kun je leuke tekeningen maken, die in de context heel duidelijk zijn. In deze workshop ga je nadenken over beeldtaal en werkvormen met tekenen. Uiteraard ga je zelf veel tekenen. Neem daarom een paar pennen of potloden mee, zwart en nog twee kleuren.

Alle talen – alle sectoren

WORKSHOP A11

Creatief met taal*

Annemarie van den Brink & Trea Scholten (Tools voor taal)

Hoe prikkel je de taal- en schrijfvaardigheid van leerlingen in je taalles? Hoe vergroten creatieve schrijfoopdrachten de leesmotivatie van leerlingen? En hoe kun je met fragmenten uit jeugdliteratuur leerlingen meer schrijfplezier bieden? In deze workshop laat Tools voor taal je creatief schrijven en spelen met taal. Daarin leggen we een verbinding met fragmenten uit poëzie en jeugdliteratuur. Zo ervaar je zelf hoe creatief schrijven en leesmotivatie elkaar versterken.

*Alle talen – alle sectoren *maximaal 20 deelnemers*

WORKSHOP A12

Culturele activiteiten en communicatieve taalvaardigheden. Hoe kunnen docenten gevoel en betekenis aan taal geven?

Françoise Lucas (HAN)

In deze workshop wordt een groot aantal activiteiten gepresenteerd die moderne vreemde talendocenten kunnen inzetten om zowel binnen als buiten de klas interculturele communicatievormen tot stand te brengen. De activerende opdrachten die de aanleiding zullen zijn om de taalvaardigheden te oefenen bieden aanknopingspunten om bijvoorbeeld zichzelf voor te stellen aan de hand van persoonlijke voorwerpen of om over eetgewoonten te praten in een driestappen-interview. ICT-toepassingen en dramawerkvormen worden aangewend om gevoel en betekenis te geven aan interculturele uitingen in de taalles. Docenten kunnen met de activiteiten die aan bod komen in hun lespraktijk meteen aan de slag.

Alle talen – alle sectoren

WORKSHOP A13

Haal meer uit meertaligheid; een holistische aanpak voor meertalig onderwijs

Joana Duarte, Mirjam Günther-van der Meij & Myrthe Coret-Bergstra (NHL Stenden Hogeschool)

In deze workshop nemen we de deelnemers mee om samen vorm te geven aan holistisch meertalig (taal)onderwijs. De workshop bespreekt de nieuwste innovatieve didactische interventies (translanguaging, taalbewustzijn, luistertaal) op het gebied van onderwijs en meertaligheid. Door voorbeelden uit verschillende projecten van de NHL Stenden Hogeschool wordt getoond hoe brede samenwerking (tussen pabo-docenten, pabo-studenten, onderzoekers en leraren van verschillende typen scholen) leidt tot vernieuwing op het gebied van meertaligheid, in de onderwijspraktijk en in de lerarenopleidingen. Deelnemers gaan aan de slag met reeds ontwikkelde activiteiten en worden uitgedaagd zelf een meertalige activiteit te ontwikkelen.

Alle talen – po | vmbo

WORKSHOP A14

De meertalige school: van een taalrijke naar een talenrijke leeromgeving

Willemijn Zwart (Kom voor Taal, IJsselacademie en Saxion Hogescholen)

Geïnspireerd door de heersende ideeën over taalsensibilisering, de rol van taal in het ontwikkelen van een positief zelfbeeld en de discussies over taal en identiteit, verlaat je deze workshop met nieuwe, eigenzinnige en uitvoerbare ideeën om van een linguïstieke monocultuur naar een meertalige school te komen. Je gaat aan de slag met het model van de Talenpiramide (MeerTaal, te verschijnen) om de eigen taalsituatie te analyseren en kansen voor linguïstieke verrijking te ontdekken, te verkennen en te verzilveren. Je verlaat de workshop met een concrete interventie voor in je eigen lespraktijk, die je gelijk komende maandag uit kunt voeren.

Alle talen – po | vmbo | havo | vwo | gymnasium | mbo

WORKSHOP A15

Chinese karakters leren en woordenschat uitbreiden*

Xi Zeng (xixiStudio taal&spel)

De basiselementen van het Chinese schrift zijn karakters. De karakters zijn soms tekeningen, klankaangevers of zelfs woorden. Sommige karakters zijn heel flexibel om nieuwe woorden mee te vormen. In de workshop gaan wij ons verder verdiepen in deze kenmerken met bijpassende oefeningen en spelletjes, om het leerproces van karakters te versnellen en de woordenschat van de leerlingen uit te breiden. Er is natuurlijk ook ruimte om samen de leservaring over karakters leren uit te wisselen.

Chinees – alle sectoren *voertaal Chinees en Nederlands

WORKSHOP A16

De correctie van centraal schriftelijke examens Duits

Ralf Hanssen (Cito)

Deze workshop is uitermate geschikt voor (beginnende) docenten Duits vmbo/havo/vwo die weinig tot geen ervaring hebben met examencorrectie. Ook studenten die in opleiding zijn voor een vakmaster zijn van harte welkom. Aan de hand van CSE-examenmateriaal Duits gaan de deelnemers aan de slag met het onderwerp 'Examencorrectie'. De Cito-toetsdeskundige verzorgt deze vakspecifieke workshop. Aan bod komen onder andere het overleg tussen eerste en tweede corrector en de ruimte en begrenzingen die het correctievoorschrift biedt.

Duits – vmbo | havo | vwo

WORKSHOP A17

Multimodaler Sprachunterricht

Lucy Krul (Goethe-Institut) & Szilvia Szita

Informatie die we via meerdere kanalen en zintuigen opnemen, heeft de beste kans in het langetermijngeheugen te worden opgeslagen. Of je nu het beste leert door te lezen, te luisteren, schrijven, spreken of met behulp van lichamelijke beweging, de meeste oefeningen gebruiken meestal maar één type leerstijl. Voor effectief onderwijs is het echter raadzaam om interactieve en activerende werkvormen te gebruiken, zodat meerdere zintuigen tegelijkertijd worden aangesproken. We geven u tips, hoe u uw lessen zo kunt vormgeven dat alle leerlingen optimale resultaten behalen en hoe u de oefeningen uit uw cursusboek met weinig moeite in multimodale taken kunt omzetten.

Duits – alle sectoren

WORKSHOP A18

Debatteren in het Engels: een effectief leermiddel om de spreekvaardigheid te bevorderen

Abid el Majidi (Montfort College)

De spreekvaardigheid bij de moderne vreemde talen wordt vaak gemarginaliseerd. Docenten geven vaak aan dat ze niet over effectieve werkvormen beschikken om recht te doen aan deze vaardigheid. Het debat is een tool die de mogelijkheid creëert om de spreekvaardigheid op een leuke manier te oefenen. Daarnaast leent het debat zich ook voor het integreren van de andere taalvaardigheden. Ervaring en onderzoek hebben laten zien dat leerlingen debatteren leuk vinden en graag willen debatteren. In deze workshop wordt stapsgewijs uitgelegd hoe het debat gebruikt kan worden als een werkvorm bij de moderne vreemde talen.

Duits | Engels | Frans | Spaans – havo | vwo | gymnasium | vavo

WORKSHOP A19

Moet je horen! De kracht van een multimediale focus binnen de taalles.

Masja Mesie (De Talengroep)

We weten allemaal dat de inzet van beeldmateriaal kan bijdragen aan een grotere betrokkenheid van de leerlingen in onze mvt-lessen. Maar wat zou het leereffect zijn als we naast de focus op het beeld af en toe bewust inzetten op het geluid? Wat als we leerlingen vragen om te verbeelden wat ze (denken te) horen of om audio te verbinden aan wat ze (denken te) zien? In deze workshop maak je kennis met een aantal werkvormen waarbij de multimediale benadering zorgt voor verrassende effecten op het taalleerproces.

Duits | Engels | Frans | Spaans – havo | vwo | gymnasium

WORKSHOP A20

Minder en beter toetsen: hoe doe je dat?

Charline Rouffet (Hogeschool Utrecht en Universiteit Utrecht)

Steeds meer scholen willen minder toetsen en meer formatieve evaluatie inzetten, maar hoe doe je dat in de praktijk? Wat blijf je toetsen en hoe zorg je dat je leerlingen gemotiveerd blijven? Het beoogde doel van vreemdetalenonderwijs is dat leerlingen leren communiceren. Om voor coherentie te zorgen is het dus belangrijk dat vooral communicatief getoetst wordt. Voor mijn promotieonderzoek heb ik in eerste instantie de huidige mate en wijze van toetsing op A2-niveau in kaart gebracht. Deze workshop bestaat uit een korte presentatie van de resultaten, gevolgd door activiteiten rondom het ontwerpen en inzetten van communicatieve toetsen in de praktijk.

Duits | Engels | Frans | Spaans – alle sectoren behalve po en wo

WORKSHOP A21

Doeltaal-Leertaal

Sebastiaan Dönszelmann (Vrije Universiteit lerarenopleiding)

Veel docenten vermoeden dat Doeltaalgebruik van invloed is op het succes van de mvt-les. Maar hoe ziet adequaat en leerzaam doeltaalgebruik er eigenlijk uit? Sebastiaan Dönszelmann zocht voor zijn promotieonderzoek naar de didactische omschrijving van adequaat doeltaalgebruik en naar de effecten van dergelijke didactiek op het presteren van leerlingen. Dat leverde een doeltaal didactiek op (*Doeltaal-Leertaal*) met een sterk positief effect op de prestaties van de leerlingen in *alle* taalvaardigheden. Deelnemers aan deze activerende workshop (óók docenten Engels!) krijgen een levendige indruk van doeltaal didactiek en hebben na afloop handvatten om de doeltaal ook zelf leerzamer in te zetten.

Duits | Engels | Frans | Spaans | Italiaans – alle sectoren behalve wo

WORKSHOP A22

Ken je Klassiekers: Shakespeare; theater

Bettie de Bruijn & Tom Aanmaan (Theatergroep Aluin)

Theatergroep Aluin speelt acht wereldberoemde toneelstukken van de meester Shakespeare in een uur. Zinderende liefde en rottende jaloezie, humor en venijn, daadkracht en domheid in *Romeo en Julia*, *Hamlet*, *King Lear*, *Julius Ceasar*, *Richard III*, *Macbeth*, *Midzomernachtsdroom* en *Othello*. Een razendsnelle kennismaking met de virtuoze taalkunstenaar Shakespeare. Deze voorstelling spelen wij op middelbare scholen door heel Nederland. Tijdens deze workshop krijgt u de *english version* van de voorstelling *Ken je Klassiekers: Shakespeare* te zien. Bovendien krijgt u informatie over de randprogrammering die wij op maat voor scholen ontwikkelen.

Engels – havo | vwo | gymnasium

WORKSHOP A23

Liedjes vertalen met Bindervoet & Henkes

Erik Bindervoet & Robbert Jan Henkes (Verstegen & Stigter culturele projecten/ Nederland Vertaalt)

Songteksten vertalen. In de workshop wordt ingegaan op het vertalen van liedjes met behoud van vorm en/of inhoud in het algemeen, en op het vertalen van het nummer 'Dreams' van Fleetwood Mac in het bijzonder.

Engels – havo | vwo | gymnasium | wo

WORKSHOP A24

Alle zintuigen prikkelen in de Frans les

Alike last (Taalleermethoden.nl/Vrolijkfrans)

Zou je wel eens willen zien hoe een niet-schools zinvol curriculum Frans eruit ziet, met echte taalsituaties, meer spreken, aansluitend bij de interesses van de leerlingen, ook passend bij de vmbo-leerling, speels, met samenhang in leren, co-creatie, interculturaliteit, formatief toetsen? In deze workshop maak je kennis met Vrolijk & Frans, taal leren met plezier: een leuke, effectieve en kant-en-klare doorlopende leerlijn voor Frans waarin alle zintuigen geprikkeld worden. We gaan er hier verder niet te veel herrie over maken: kom Vrolijk & Frans zelf maar aan den lijve ervaren in de workshop!

Frans – havo | vwo

WORKSHOP A25 **Literatura: pretextos para hablar**

Marieke Brijder (HU)

Literatuur biedt een prachtige kans om met elkaar te praten over dat wat je belangrijk vindt in het leven. Want of het nu om middeleeuwse teksten gaat of over een hedendaags gedicht: via het venster op de wereld dat auteur of personage ons biedt, ontmoeten we onszelf... In deze praktische workshop gaan we aan de slag met literaire fragmenten als rijke en authentieke input voor taalverwerving. Doel is om samen eenvoudig toepasbare taalopdrachten te schetsen die taalleerders uitnodigen met elkaar het gesprek aan te gaan. Ook voor lessen Spaans op beginnersniveau. Met fragmenten voor diverse leeftijden.

Spaans – alle sectoren

WORKSHOP A26 **Lees- en schrijfvaardigheid verbonden: syntheseseteksten**

Liselore van Ockenburg (UVA en Stedelijk Gymnasium Den Bosch)

Afgelopen schooljaar hebben we een lessenserie ‘syntheseseteksten leren schrijven’ getest in klas 3 van het vo. Syntheseseteksten zijn teksten op basis van bronnen. Het doel is dat leerlingen informatie uit de verschillende bronnen afwegen, op logische wijze met elkaar in verband brengen en verwerken in een eigen, nieuwe tekst. In deze workshop voer je eerst een activiteit uit waardoor je je een beter beeld kunt vormen van de synthesesetaak. Daarna maak je kennis met de belangrijkste leeractiviteiten uit de lessenserie. Ten slotte bekijken we syntheseseteksten van leerlingen die deze lessen hebben gevolgd en bespreken we hoe syntheseseteksten beoordeeld kunnen worden.

Nederlands – vmbo | havo | vwo | gymnasium

WORKSHOP A27 **Close Reading in de lessen Nederlands**

Carrien Brinkman (Uitgeverij Deviant)

Close Reading is een in Amerika ontwikkelde aanpak die teruggaat naar de kern: het lezen zelf. In deze workshop leer je wat Close Reading is, ervaar je een opdracht met Close Reading en ga je nadenken over manieren hoe je het kan toepassen in jouw lespraktijk.

Nederlands – mbo

WORKSHOP A28 **Leesvaardigheid: waarom blijven we doen wat we doen?**

Karen Wentzel (Wentzel Communicatie en Uitgeverij Blink) & Bas Prins (Agnieten College)

En óf er nieuw leven moet komen in de brouwerij van het Talen-onderwijsland! Vooral op het gebied van leesvaardigheid. Ik sta het eerste half uur stil bij recente wetenschappelijke inzichten op het gebied van leesvaardigheid: wat werkt wel en wat werkt echt niet? Ik bespreek hierbij ook het boek *Disrupting Thinking* (Kylene Beers; zie aprilnummer van *Levende Talen Magazine*). Dit wordt geen saaie monoloog, maar een compacte, effectieve kennisuitwisseling. Daarna wordt het een uur hard werken voor de deelnemers: hoe kunnen we het dan wél doen? Mijn doel: alle docenten gaan ‘bijgepraat’, geïnspireerd en vol overtuiging leesvaardigheid écht anders aanpakken.

Nederlands – vmbo | havo | vwo | gymnasium

WORKSHOP B1

Naar een perspectiefgerichte benadering van het modernevreemdetalenonderwijs*

Janneke Geursen & Nivja de Jong (ICLON, Universiteit Leiden)

Het vreemdetalenonderwijs is in beweging. In de voorstellen van het curriculum.nu-ontwikkelteam en het meesterschapsteam MVT gaat het niet alleen meer over het ontwikkelen van taalvaardigheid, maar ook over het bevorderen van taal- en cultuurbewustzijn. We bespreken wat het inzetten van een meerperspectivische benadering voor het mvt-onderwijs kan betekenen. Daarbij staan de volgende vragen centraal: Zetten de perspectieven leerlingen aan tot nadenken over taal, zodat zij niet alleen taalgebruikers worden, maar ook taal- en cultuurbeschouwers?

- Hoe draagt deze benadering bij aan het ontwikkelen van interculturele communicatieve competentie?
- Hoe kunnen we docenten in de opleiding voorbereiden op hun (nieuwe?) taak?

Duits | Engels | Frans | Spaans – Lerarenopleiders *Werkconferentie Lerarenopleiders

WORKSHOP B2

Laat ze vooral spreken!

Johan Keijzer, Karen Verheggen & Det van Gils (De Talengroep)

Zou je de taal ook meer willen laten klinken in het lokaal? Uit recent onderzoek blijkt dat leerlingen ook graag meer spreek- en gespreksvaardigheid willen oefenen tijdens de les. Maar hoe organiseer én evalueer je dat in een klas met 30 leerlingen? Tijdens deze praktische workshop leer je aan de hand van motiverende werkvormen die weinig voorbereiding vragen, hoe je je lessen zo kunt inrichten, dat alle leerlingen doelgericht met de spreekopdrachten aan de slag gaan en blijven. We bekijken vervolgens hoe je een goede doorlopende leerlijn kunt opzetten waarbij aandacht is voor verschillen tussen leerlingen.

Alle talen – po | umbo | havo | vwo | gymnasium | vavo | mbo

WORKSHOP B3

Virtual Reality: belevenis binnen het taalonderwijs

Josien Boetje (ROC Nijmegen)

Virtual Reality (VR) en Augmented Reality zijn termen die u vast al eens voorbij hebt zien komen. VR is veelbelovend op het gebied van het leren omgaan met spreekangst, alsmede het oefenen van skills in een specifieke context. Ook kan het ingezet worden om virtuele trips te maken naar het buitenland. Ook benieuwd naar hoe je VR kunt inzetten in de taalles? Kom dan naar deze workshop!

Alle talen – alle sectoren behalve po

WORKSHOP B4

Let the games begin ...

Anca de Vries (Aeres Hogeschool Almere)

Gamification van je lessen, of examification van bestaande spellen, is weer zo'n heerlijke onderwijstrend die heel leuk en effectief toe te passen is, als je maar weet hoe. In deze workshop gaan we kijken naar verschillende (taal)spellen die je zelf kunt maken, of die je kant en klaar kunt downloaden of bestellen om direct in de les te spelen.

Verwacht, net als bij mijn eerdere digitoools workshop, vooral veel leuke en praktische ideeën in een zo interactief mogelijke sessie. Zin in een spelletje? schrijf je zeker in!

Neem een laptop of smartphone mee!

Alle talen – alle sectoren

WORKSHOP B5

Didactisch afkijken

Walter Geerts & Tiemen de Jonge (NHL Stenden Hogeschool)

Als leraar wil je het verschil maken in de leerprestaties van je leerlingen, maar hoe doe je dat? In deze workshop staat de methode 'Didactisch afkijken' centraal. Praktijksituaties van mvt-lessen zijn het startpunt om na te denken over directe instructie, werkvormen, differentiatie en de vormgeving van onderwijs van morgen. Samen gaan we op zoek naar de praktijk in de theorie. Als lerarenopleider maken we gebruik van de theorie uit het praktijkboek *Doeltreffende didactiek* (Uitgeverij Coutinho). Dobbelstenen, kaartjes en denken-delen-uitwisselen helpen ons om te pendelen tussen theorie en praktijk. Daarmee krijg je de gelegenheid om drie concrete verbeterpunten te exploreren.

Alle talen – alle sectoren

WORKSHOP B6

Dynamisch talenonderwijs met TPRS

Kirstin Plante & Carmen Meester (Dynamic Language Learning)

In deze workshop laten we zien hoe je een leestekstje dat nog te moeilijk is voor je leerlingen, met TPRS kunt voorbereiden. Wij starten met een tekstje in het Russisch. Je neemt actief deel aan een les Russisch en kunt daarna het tekstje moeiteloos lezen. Samen analyseren we welke technieken het jouw leerlingen mogelijk maken om actief te participeren in de les.

Alle talen – alle sectoren

WORKSHOP B7

Storytelling: het geheim van een goed verhaal

Hans Dekker (Universiteit Leiden)

Verhalen inspireren. Verhalen geven betekenis. Ze zetten aan tot luisteren en verbinden je met jezelf en de ander. En het mooie is: iedereen heeft wel een verhaal. Jij, je team, je organisatie, jullie zijn vaten vol verhalen. Je hoeft ze er alleen maar uit te halen. Maar hoe doe je dat? En hoe breng je een verhaal zo impactvol mogelijk? Tijdens deze workshop probeer je het geheim van een goed verhaal te ontrafelen. Je gaat aan de slag met het narratieve model van de Reis van de Held. Je krijgt tips voor hoe je jouw verhaal zo aantrekkelijk mogelijk kunt vertellen.

Alle talen – alle sectoren

WORKSHOP B8

Literatuur en film in het vreemdetalenonderwijs

Ewout van der Knaap (Universiteit Utrecht)

De workshop richt zich op het integreren van literatuur en film in de vreemdetalenlessen in onder- en bovenbouw. Uitgangspunt is het principe van inhoudsgericht talenonderwijs dat je literatuur en film in veel gevallen goed aan communicatieve situaties kunt koppelen. We bespreken voorbeelden om gelet op onder meer een niveau-model een curriculum in te richten en hanteren daarbij een doorlopende leerlijn. We gaan in op de koppeling van de vaardigheden met de (inter)culturele inhoud inclusief literatuurgeschiedenis. De deelnemers gaan met enkele oefenvormen bij diverse genres aan de slag. Dit sluit aan bij het boek *Literatuur en film in het vreemdetalenonderwijs* (2019).

Alle talen – alle sectoren behalve po en wo

WORKSHOP B9

Meertalige kinderen in het dagelijks leven en in de klas

Katya Doreefa

Meer dan de helft van de wereldbevolking is meertalig. Er wordt ook steeds meer onderzoek gedaan naar verschillende typen meertaligheid, waaronder bij jonge kinderen. Niettemin blijven meerdere aspecten van meertaligheid voor ons onduidelijk. Hoe werkt meertaligheid? Welke strategieën moeten ouders toepassen bij de taalontwikkeling van meertalige kinderen? Hoe ga je om met meertalige kinderen in je klas? Tijdens de workshop worden brandende thema's over meertaligheid besproken. Het publiek neemt actief deel aan een discussie over onze verwachtingen en actuele kennis en krijgt een case study voorgeschoteld, gebaseerd op observaties en geluidsopnames van de taalontwikkeling van Katya's drietalige dochter (Russisch-Italiaans-Nederlands).

Alle talen – po | vo | mbo | hbo | wo

WORKSHOP B10

Meertalig Nederland*

Esther van Loo & Bep Mergelsberg (Levende Talen Limburgs)

Sinds april dit jaar heeft Levende Talen er een nieuwe taal bij: het Limburgs. In deze workshop kunt u kennis maken met het Limburgs, centraal gelegen in het dialectcontinuüm dat zich uitstrekt van diep in Duitsland tot aan de Noordzee. U leert de beginselen van deze minderheidstaal en we onderzoeken tegelijkertijd overkoepelende vakoverstijgende didactische methoden waarmee u taalleerders kennis kunt laten maken met een nieuwe taal. Daarnaast is er aandacht voor het ontginnen van het meertalig kapitaal dat uw leerling van thuis de klas in brengt.

*Alle talen – alle sectoren *uoertaal Limburgs en Nederlands*

WORKSHOP B11

Clases de alto impacto sin blabla

Rosana Navarro (Taallesamsterdam) & Alike last (Taalleermethoden.nl)

En este taller presentamos dos enfoques de adquisición de lengua basados en el input comprensible: Co-crear historias con los alumnos y Storylistening (desarrollado por el dr. Beniko Mason). Después de experimentarlos y poder verificar el efecto, hablaremos de cómo puedes implementarlos en tu propia clase. Objetivos del taller Dar a conocer herramientas didácticas prácticas y efectivas para que como profesor/a de español puedas personalizar tus clases y que sean de alto impacto.

Spaans – umbo | havo | mbo

WORKSHOP B12

Formatief evalueren in elke les bij MVT

Sergej Visser (Bureau ICE)

Het grote doel als taaldocent is dat je leerlingen de taal kunnen gebruiken in de praktijk. Dat ze de taal kunnen lezen, verstaan, spreken en schrijven, op het gewenste niveau. Maar hoeveel tijd besteed je daar in de les eigenlijk aan? We richten ons vaak op vocabulaire en grammatica. Hoeveel levert dit op? Hoe krijg je de leerlingen in je les daadwerkelijk aan de slag met de taal? En wat kun je doen waardoor er zoveel mogelijk geleerd wordt in de les? Doe mee en leer meer - vanuit de praktijk! - over formatief evalueren in elke taalles!

Alle talen – vo | havo

WORKSHOP B13

#BOOK: een boekenclub ter bevordering van het leesgedrag en de sociaal-emotionele ontwikkeling

Mirthe Stoop & Jurgen Tijms (UvA en Regionaal Instituut Dyslexie en Dyscalculie)

#BOOK is een innovatieve bibliotherapeutische book-club, een interventie om jong-adolescenten kennis te laten maken met het persoonlijk belang van literatuur. Jongeren leren door verhalen te lezen, kritisch te kijken naar de wereld en zichzelf. Door boeken op deze manier in te zetten, maken leerlingen die weinig affiniteit hebben met lezen, op laagdrempelige en betekenisvolle manier kennis met literatuur. ! #BOOK stimuleert de leesmotivatie, het leesbegrip en sociaal-emotionele competenties! Op welke manieren kun jij verrast worden door de leerlingen, waar loop je zoal tegenaan en in hoeverre heb je een sturende rol? Maak het mee bij de workshop van #BOOK!

Alle talen – vmbo | havo | mbo

WORKSHOP B14

Help, ik heb kabaal in mijn vmbo-klas!

Mehmet Uz (RSG Lingecollege)

Wie heeft geen last van kabaal in de klas? Hoe kun je een harmonie maken van het kabaal in je les? De leraar moet verschillende vaardigheden beheersen om goed les te kunnen geven. We weten allemaal dat het in de les moet gebeuren. In deze workshop komen verschillende aspecten van de leraar (op het Vmbo) aan bod. Als docent Engels ga ik verder tips en trucs geven hoe je steviger in je schoenen kunt staan. Uiteraard worden de verschillende competenties van de leraar besproken. Deelnemers mogen een actuele casus meenemen om te bespreken en hierover te discussiëren in de groep.

Alle talen – vmbo

WORKSHOP B15

Toets Chinees gespreksvaardigheid; een sprekende leerling is zilver, een zwijgende docent is goud*

Tin Chau Tsui (Zuyd Hogeschool)

Voor sommige leerlingen is een mondelinge toets afleggen een kwelling. Ze zijn dusdanig nerveus dat ze bij de eerste vraag al in tranen uitbarsten en dichtklappen. Voor een docent met een grote groep leerlingen is het mondeling afnemen van toetsen tijdrovend. Bij een niet spraakzame leerling gaat de docent vaak doorvragen om het antwoord eruit te trekken. Niemand vindt dit prettig.

Deze workshop helpt u om:

- op een speelse manier leerlingen voor te bereiden op een mondelinge toets
- op een tijdbesparende manier een mondelinge toets af te nemen
- de leerlingen meer en de docent minder aan het woord te laten

Chinees – havo | vwo | gymnasium | mbo | wo **voertaal Chinees en Nederlands*

WORKSHOP B16

Lapbooks & Co: Zeichnen im Deutschunterricht

May Blank (Goethe-Institut)

Ob im Wortschatzerwerb, bei der Grammatikvermittlung oder für die Wiederholung von Unterrichtsinhalten: Visualisierungen haben das Potential, neue Lerninhalte tief im Gedächtnis der SchülerInnen zu verankern. In diesem Workshop werden wir Grammatikinhalte zeichnen lassen, Wortschatz visualisieren und gemeinsam Lapbooks erarbeiten – die motivierende Alternative zum klassischen Arbeitsblatt. Grammatik: Wechselprepositionen; Wortschatz: Vokabeln am Smartboard zeichnen lassen; Bilder beschreiben und blind zeichnen; Memory

Duits – vmbo | havo | vwo | gymnasium

WORKSHOP B17

Vmbo-didactiek concreet

Carel van der Burg (Sectiebestuur Duits van Levende Talen), Kitty Zoontjes & Zegerien Minnaar & Marloes van de Laar (School voor VO)

In de workshop wordt een vernieuwende aanpak gepresenteerd op het gebied van het lesgeven in een moderne vreemde taal aan vmbo-leerlingen (alle leerwegen). Vanuit de structuur van de aanpak (leerdoelgericht een taal leren) werken we met de deelnemers vanuit concrete voorbeelden andere en nieuwe toepassingen uit. De voorbeelden komen bij Duits vandaan, maar zijn ook zeer toepasbaar bij andere moderne vreemde talen en deze docenten worden dan ook met klem uitgenodigd de workshop te bezoeken. Neem een laptop of smartphone mee.

Duits | Engels | Frans | Spaans – vmbo | havo

WORKSHOP B18

Globaal kijken en luisteren: hoe toets je dat?

Dennis van den Broek & Margreet van Aken (CITO)

Vanaf januari 2020 zit er in de kijk- en luistertoetsen vwo voor Duits, Engels en Frans een nieuw onderdeel dat globaal kijken en luisteren bevraagt. Hoe maak je opgaven voor globaal kijken en luisteren, en waarin verschillen ze van de reguliere opgaven? Docenten gaan in deze workshop zelf aan de slag om opgaven te bedenken bij materiaal. Daarnaast zal er een aantal discussiepunten aan bod komen, waaronder de taal waarin de opgaven gesteld moeten worden: doeltaal of voertaal?

Duits | Engels | Frans – havo | vwo | gymnasium | vavo

WORKSHOP B19

Laat je horen! Muzikale werkvormen (in de vreemdetaalles) voor het verminderen van taalangst.

Rosie Carlton-Willis & Cherish Grune (Uitgeverij Deviant)

Het is een bekend fenomeen in de vreemde-taalles: leerlingen die zwijgen of volledig dichtklappen wanneer ze in de doeltaal moeten communiceren. In de literatuur beter bekend als taalangst. Meerdere studies tonen aan dat taalangst een negatief effect heeft op de leerprestaties. Maar wat kunnen we hier concreet tegen doen in de lespraktijk? En in hoeverre kan muziek een rol spelen in het terugdringen van taalangst? In deze workshop introduceren we een aantal muzikale werkvormen die kunnen bijdragen aan het voorkomen of terugdringen van taalangst.

Duits | Engels | Frans | Spaans – vmbo | havo

WORKSHOP B20

Drama en wereldburgerschap

Mariska Dinkelman (UVA), Irene de Kleyn & Kristina Goodnight (HU)

‘It is not the place of the theatre to show the correct path, but only to offer the means by which all possible paths may be examined.’ – Augusto Boal (1939-2009) Deze workshop biedt handvatten om drama, authentieke communicatie en interculturele vorming te integreren binnen het mvt-onderwijs. Na een korte inleiding over de rol van de mvt-docent binnen het wereldburgerschapsonderwijs, het belang van het aanleren van kritisch en creatief denken en de inzet van drama hierin, gaan we samen aan de slag met dramatechnieken. Diverse perspectieven zoals mensenrechten en sociaal-culturele normen en waarden, komen daarbij aan bod.

Duits | Engels | Frans | Spaans – alle sectoren

WORKSHOP B21

Taalkabaal benutten door contrastieve taalbeschouwing

Horst Baranowski (Euregio Realschule) & Eva Knopp (Radboud Universiteit Nijmegen)

In de actuele conceptvoorstellen voor de vakken Nederlands en Engels/Moderne vreemde talen wordt veel aandacht besteed aan het ontwikkelen van meertaligheid en taalbewustzijn. In deze workshop laten we interactieve lesmethodes zien die door de contrastieve taalbeschouwing tussen het Nederlands en het Duits het ontwikkelen van een meertalig taalbewustzijn stimuleren. Deze lesmethodes zijn ontstaan in het kader van het INTERREG-project voor de Euregio Realscholen zijn toe te passen voor alle MVT-lessen en het vak Nederlands.

Duits | Engels | Frans | Spaans | Nederlands – alle sectoren behalve hbo en wo

WORKSHOP B22

Leerdoelgericht taalonderwijs met Learnbeat

Inge Rijnbeek (oud-docent Engels, Learnbeat)

In deze interactieve workshop ervaar je zelf hoe de consistente inzet van leerdoelen het taalonderwijs kan versterken. We laten zien hoe je zelf de regie kunt nemen bij de opzet van de leerlijnen, je waardevolle feedback kunt geven aan leerlingen, en de leerling met zelfinzicht en heldere leerdoelen gepersonaliseerd kan oefenen en verdiepen. Neem je telefoon, tablet of laptop mee!

Engels | Nederlands – alle sectoren behalve po

WORKSHOP B23

Heb je zin in een taalAppje?

Rita Sorce (Universiteit van Tilburg, Language Center Italiaans) & Sabrina Dall'Oca (ItaliaItalia)

Op het gebied van vreemdetalenonderwijs vragen wij ons vaak af of het mogelijk is om een taal te leren via apps of dat apps alleen dienen als ondersteuning van het leren van talen. Maar hoe bouwen we een app? Kan ik zelf een app maken voor mijn lessen? Hoe kan ik een app in mijn lessen gebruiken? Wat zijn de voor- en nadelen?

Italiaans | Spaans – havo | vwo | gymnasium | wo

WORKSHOP B24

Vaardigheden integreren: van theorie naar praktijk

Liv Polman (Radboud Universiteit Nijmegen) & Karen Wentzel (Wentzel Communicatie)

Veel docenten zien het nut van integratie van vaardigheden, maar in de lespraktijk is er toch vaak sprake van een kunstmatige scheiding tussen vaardigheden. Hoe komt dat? En hoe kan het anders? Wat zijn wetenschappelijke inzichten over het in samenhang aanbieden van vaardigheden? Het komt allemaal aan bod! Aan de hand van een format dat ik heb ontwikkeld, bekijken de deelnemers van de workshop enkele lesvoorbeelden met geïntegreerde vaardigheden om vervolgens zelf de handen uit de mouwen te steken: ze ontwikkelen een les waarin ze de vaardigheden schrijven, lezen en spreken en luisteren combineren.

Nederlands – vmbo | havo | vwo | gymnasium

WORKSHOP B25

Een nieuw(s) geluid: werkvormen bij de actualiteit van de dag

Marieken Pronk (De Talengroep)

Schreeuwerige koppen, kabaal in het nieuws, bekende Nederlanders die van zich laten horen: het nieuws is altijd om ons heen. Hoe lezen leerlingen dit nieuws? Weten ze wat echt is en wat niet? Zien ze wat ze moeten zien op een nieuwsfoto? Bij Nederlands biedt de actualiteit allerlei aanknopingspunten om met de taalvaardigheden aan het werk te gaan. In deze workshop maak je kennis met drie werkvormen waarbij het nieuws centraal staat en die zorgen voor spraakmakende lessen.

WORKSHOP B26

Formatief evalueren bij Nederlands: een neus voor (taal)kwaliteit ontwikkelen

Gerdineke van Silfhout (SLO)

Aan de hand van een aantal lesvoorbeelden waarvan sommige op video, gaan we na wat essentiële ingrediënten zijn van formatief lesgeven. In elk geval het verhelderen van leerdoelen en het opstellen van succescriteria. En het selecteren van activiteiten en taken die passen bij de leerdoelen en leerlingreacties ontlocken. En het plannen van passende vervolgacties. De centrale vraag is: wat maakt het ene voorbeeld formatiever dan het andere? Ga jij door deze workshop iets anders doen in je lessen? In elk geval ga je naar huis met een aantal concrete voorbeelden van formatief lesgeven bij Nederlands.

Nederlands – vo | vavo

WORKSHOP B27

Schrijfvaardigheid in het mbo; een Good Practice

Anna van Strien (Hogeschool van Amsterdam) & Janneke Ongering (SintLucas)

Het Sint Lucas in Boxtel (mbo) leidt studenten op voor de creatieve industrie. Docente Nederlands Janneke Ongering presenteert u in deze workshop hoe zij vormgeeft aan beroepsgericht en geïntegreerd schrijfonderwijs voor haar studenten. Docent en didacticus Anna van Strien reikt u handvatten aan om zelf procesgericht en betekenisvol schrijfonderwijs vorm te geven voor mbo-studenten. U gaat aan de slag met het ontwerpen van concrete praktijkopdrachten en komt terug bij uw collega's met creatieve ideeën en advies!

Nederlands – mbo

